

D.F.Y.D.

Q. D. B. V.

EXERCITATI- ONES

ad

Novum Testamentum Syriacum,

quas
indultu Amplissimi Senatus Philosophorum
in incluta

Salanâ,

Publicâ συμφιλολογήτων προσδιαλέξει
submitunt

M. JOHANNES ERNESTUS GER-
HARDUS Jenensis,

&

MICHAEL Spieß VVeisenburgô Noricus.

ad d. III. Sept.

H. L. Q. C.

JENÆ

Litteris CASPARI Freyschmieds/& GEORGI Sengenwaldts.
ANNO cl° 1° CXLV.

EXERCITIA

ONIS

IN

ANNO 1717

IN

IN

Q. D. B. V.

Nnus nūc est ipse quartus, quòd Variantes N. T. Syriaci Lectiones ex antiquissimo Syriaco IV. Evangelistarum Cod. MS., in instructissimâ bibliotheca Academicâ Altdorffina, ceu in signe κρημνίου suo qui ad servatur merito, collegi.

Illas sepositas hæcenus cū jam rursū perlustrare, & quibus in locis laudatus ille Codex editis libris melior sit deteriorve, observare, induxerim animum; observationes etiam illas, sive Exercitationes suavis & auctoritate magnorum aliquot ac eruditissimorum virorum, quibus vel quidquam denegare, summū ducō mihi nefas, publ. συμφιλολογάντων Ι Ι Γ Γ Σ + Α Ρ Ο Α Η + censura submittere, nō operam me lusurum vel, ut Arabum

habet proverbium, *سَرِيًّا فِي حَيْبِي بَأْسٌ*

i. ferrum frigidum me percussurum confido, si quaestiones quasdam præliminares præmiserō, memor scitissimæ Rabbīnorum gnōmæ, quæ בַּפֶּה R. Jacobo adscribitur, & à Rambam de præparatione ad vitam æternam explicatur, : הַתְּקַן עֵצְמֶךָ בְּפֶרֶךְ דָּוָד שְׂהַכְנִים לְטֶרְקֵלֶיךָ

i. e. prepara te in vestibulo, ut intrare possis in triclinium. Esto igitur

A 2

Quæ-

Quæstio I.

Cujus aevi sit Paraphrasis N. T. Syra.

Marcum Evangelistam, D. Petri Discipulum & sectatorem, non modo suum Evangelium: (quod Bellarminus primitus Latinè scriptum tradit, & Baronius A. C. 45. n. 41. rationibus quibusdam ad idem adfirmandum, obstrictum se fatetur, alijs Pontificiis contrà adfirmantibus, extra controversiam penè esse, idem illud Gracà linguâ fuisse scriptum, & hanc constantissimam apud omnes veteres auctores fuisse opinionem.) sed & cæteros omnes N. T. libros linguâ patriâ h. e. Galilæâ Syrave transtulisse, Syros ex avitâ traditione credere, ex Guilielmo Postello, litteris hoc ei significante, monet docetq; nos Guido Fabritius Boderianus, Præfat. ad N. T. Syr. Non verò inclutus ille & πολυγλωττολόγος Ictus Job. Albertus Widmanstadius, quod per insignem memoriæ lapsum illi tribuit acerrimus Iesuita, Adamus Contzen quæst. 5. præf. super Comm. in 4. Evang. p. 9. Hæc ut ut sese habeant, prout ex Postelli relatione tradit Fabritius, nescio lanè, an inde statim sequatur, illam Paraphrasin Syram, quæ hodiè doctorum teritur manibus, à Syris D. Marco Evangelistæ adscribi, quod haut obscure adserunt, ac confidenter scribant (ex hac unicâ, quod puto, Postelli relatione) Viri auctoritate & doctrinâ gravissimi. Postellus siquidem, quantum ex verbis ejus, à Fabricio adductis colligere ac perspicere licet, non expressè refert, Syros hanc, quam nunc possidemus, paraphrasin Syriacâ Marco Evang. adtribuere, sed nudè adserit: Syros ex avorum traditione adfirmare, Marcum cum suum Evangelium, tum cæteros omnes N. T. libros linguâ patriâ h. e. Galilæâ Syrave transtulisse. Firmat me in opinione isthâc Vergerius, qui lib. 3. contra Card. Hosium commemorat, quòd quæsierit Mosen Meridinaum, quemnam putaret scripsisse linguâ Syra Novum Testam., (id enim, quod arte typographica in Europa hòc & seculo superiori miris modis multiplicatum est, ad quod & Moses ille Meridinaus, ex Mesopotamiâ Sacerdos, Romam Legatus s. orator fuit missus, ut

ut nim. Testamenti Syri volumen, prelo excusorio multiplicatum in Syriam transportaret) *ipsum verò respondisse, auctorem se ignorare.* Ignorasset, puto, nullus, si avita illa Syrorum traditio, de illâ, quæ jam in eruditorum manibus est, *Widmanstad* I curâ primitus in Europâ typis excusa, N. T. paraphrasi ageret. Certè qui Syriaca verba, quæ etiamnum in textu Græco authentico leguntur, cum illo contulerit sermone, quo Syra N. T. paraphrasis constat, fateri cogetur, nō exiguam inter hūc illaque esse diversitatem. Alia itaque Dialectus quamvis utraq; Syra) fuit tempestate Christi, in his terris visibiliter degentis & Apostolorum; alia tempore illo, quo Syra hæc N. T. paraphrasis fuit adornata, prout egregiè hoc ostendit egregius Philologus *Barthol. Meyerus*, cui addi potest *Corn. à Lapide* præf. ad Com. in ep. ad Ebr. Miratio hinc subit, esse, qui vel *ab Evangelistis*, vel *Apostolis Apostolicisve Viris* (intelligendo nim. per *viros Apostolicos* Apostolorum discipulos, qui immediate eos audivere. Si enim per *viros Apostolicos* illos Ecclesiæ Doctores volunt intellectos, qui seculis aliquot ab Apostolorum tempestate remotis florere, calculum nostrum libentes nos illorum adjicimus sententiæ) *versionem hanc profectam esse*, audent. Quos, si nullæ rationes aliæ, quæ sanè suppetunt haut contemnendæ, vel hæc unica ab illâ sententiâ dimovere propemodum deberet. Nec possumus nos satis etiam mirari, quî *D. Marcus*, quod Syros adserere, supra ex *Postello* percepimus, omnes N. T. libros, atq; adeò *Johannis* etiam Evangelium, patriâ h. e. Syrà lingua transferre potuerit, cum, teste *Hieronymo* & *Eusebio*, *Marcus VIII. Neronis anno ex humanis fuerit sublatus*, (rectè hîc quoque *Baronius Dorotheum Tyrium* arguit erroris, *sub Trajano D. Marcum martyrium subiisse*, scribentem) *Johannes* verò ὁ τῆς χριστῆς ἀγαπητός, jam senex, occasione enatarum *Cerinthi* & *Ebionis* hæresium, post reditum ab exilio, Evangelium suum rogantibus Asiæ Episcopis, *Coccejo Nervâ* Imperij habenas moderante, & sic triginta propè annis post *Marci* obitum, scripserit: sicuti testantur gravissimi auctores, *Athanasius*, *Hieronymus*, *Epiphanius*, alij, quos meritò sequuntur pleriq; Chronologi recentiores & S. S. Interpp. vid. *Helvicus* Theatr. Hist. *Alstedius*, *Baroni*

A. C. 99. n. 2. Bonfrerius adpend. ad C. VII. præloq. in S. S.
 Nec tanti apud nos h. l. est auctoritas Arabis N. T. Interpretis,
 30. annis post adscensionē Christi Johannē Evangelium suum scripsisse,
 adferentis. Sed de re hac alibi pluribus. Dum verò nos Syriacā
 N. T. Paraphrasin ab Evangelistarum, Apostolorum, Apo-
 stolicorūq; virorum ævo removemus, nolumus inde aliquis cō-
 cludat, ac si nimis illam habeamus recentem, atq; adeò illorum,
 licet Auctorum gravissimorum sententiæ adstipulemur, qui ex
Vulgata versione ortum eam habere, putant. Id quidem non
 existimamus, aliudque nobis persuadent quamplurima
 dictæ paraphraseos Syriacæ loca, ubi Græcum ea tex-
 tum secuta, à Vulgato facit divortium, econtra quoq; ubi
 Vulgatus textui Græco insistit, illa ab hoc paullo est alienior.
 quemadmodū hoc jam pridem à magno *Casaubono* & *C. L. nostro*
Dilberro observatum, ex iis etiam, quæ posthac à nobis in Ex-
 ercitationibus hisce proferentur, evadet clarissimum. Nos
 proinde, sicuti Paraphrasin hanc s. interpretationem N. T.
 Syriam nec Græco textui, quo ferè collimare viderur insignis
 Sc. S. Commentator Pontificius, *Franc. Lucas Brugensis* (à quo
 dum *Jacobus Bonfrerius* præloq. in Script S. p. 70. discedit, &
 rectè quidem, minùs rectè colligit; *Verisimilius est*, inquit,
hanc Editionem (V. S.) tempore Apostolorum posteriorem esse, cu-
jus auctor incertus sit, ejusq; auctoritatem inferiorem esse auctoritate
Latine nostræ editionis, vel etiam Græci textus. Hæc nim. ul-
 tima est absurda Jesuitarum quamplurium sententiæ, quâ vul-
 gatam versionem authenticam esse tuentur, analysis, ut majo-
 ris eandem auctoritatis esse tradant, tradere certè cogantur,
 quàm textum Græcum, à Scriptoribus *Ἐκ πνεύματος καὶ ὑπὸ πνεύματος*
ἀγίου φερομένοις, Ipsorum pontificiorum testimonio, si tm. Evang.
 Matthæi, Marci, itemq; Epistolam ad Romanos exceperis, quæ
 scripta, quorundam saltim sententiâ, aliâ lingua pri-
 mitùs ab Auctoribus sacris traduntur concepta, profectum.)
 æquiparamus; nec ad Antiochenam Ecclesiam primùm nascentem,
 quod *Bonavent. Corn. Bertramus* præf. in Comp. Ling. Ebr.
 & Aram. cum eoq; *Alstedius* lib. 2. præcogn. c. 113. non obscure
 fa-

facere videntur, referimus, multò minùs authenticam pronun-
ciamus: ita quoque adfirmare nondum audemus, ex vulgatâ,
tot errorum convictâ, Syram hanc versionem esse enatam. Id
verò haut veremur cum *Tremellio* adserere, quòd majori ex par-
te è Græco illa archetypo fidelissimè sit expressa: nec diffiteri et-
iam possum⁹, solidissimis nos Viri solidè docti, *Johannes Rainol-*
di Angli rationibus adductos, fermè putare, Syram N. T. versio-
nem tertio vel quarto jam tum seculo extitisse. Et licet tituli an-
niversariarum Lectionū in dies Dominicos & festos, aliaq; quæ
cum Romanensibus Ritibus novitatem quandam redolent, di-
versum alicui videantur suadere, nobis tamen antiquitati ejus
hæc talia nihil demere, exinde est persuasum, quòd iplo Guido-
ne, cui aliàs non parum hac in re Pontifici tribuunt, fatente,
interjectis nonnullis seculis à Patriarchis Alexandrinis capta istis
sectionibus fuerint distincta, tituli que, quibus mirè sibi R. E. Pon-
tificuli placent, & in dictâ nunc paraphrasi leguntur, additi. Si
etiam, quod expressè habet Iesuita *Gretserus*, *S. Antonii & socio-*
rum ejus memor: a posterioribus demum temporibus ad religiosum
cultum, quæ Christiani Sanctos venerabantur, fuit adjecta, quid ob-
stat, quòd minùs idem de alijs, Pontificiam quæ redolent
idololatriam, quis possit adfirmare? Accedit, quorun-
dam sententiâ, quod *Clarissimus Fr. Junius Animady.*
in Bellarm. contro. p. 449. testatur, in vetustissimis exempla-
ribus ne apicem quidem istarum rerum comparere, in recentioribus
quoq; multis adscriptas esse additiones istas ad finem librorum, idq;
alienâ manu. Sed cum laudatus Junius non addat, ubi ve-
tustissima illa exemplaria habeantur, (quod enim magnus
quidam vir scribit; *annotare Junium, in Heidelbergensi bibliothecâ*
sale esse antiquissimum exemplar, in quo adnotationes de festis manu
recentiore in margine sint adscriptæ, fateor in Junii Operibus in-
venire me id non potuisse) id quod non immeritò urget Iesuita
Gretserus; Codex insuper *Aldorffinus*, cujus antiquitatem ipsa
ejus inspectio prodit, proindeq; à Cons. *D. Fetzero*, qui *Da-*
masciâ Patre Michaele Damascino Maronitâ illum emtum Biblio-
thecæ *Aldorffinæ* legavit, meritò suo antiquâ Syr. ling. & litt. er
exarat⁹ Codex inscript⁹, illas Cap. sūd distinctiones ac titulos manu
æque

æquè antiquâ, quâ textus ipse scriptus, rubro colore eidem insertos vel additos agnoscat, nolim ego temerè hîc Junio, salvâ tamen tanti viri auctoritate, adhibere fidem. De Vergerio v. adsertione, quando à Mose Merid. audivisse se testatur, Widmanstadium præter Evangelium Syriacâ linguâ scriptum, habuisse aliquot folia etiam Syriacè, sed quæ ipse Moses fateretur, non fuisse multorum annorum. Et in illis fuisse Indicem, qualem Papistæ solent adfigere editionibus N. T., quodnam fragmentum legi debeat in die dedicationis Templi &c. judicent alii, annon odio personæ partiumq; studio à Vergerio hæc prolata. Nos, quibus veritas unicè est cordi, quique jam pridem, ἐδὲν ἄπιστον πρὸς τὸν Ἰωάννην ἐνέχον ἐ Luciano didicimus, Placentiam præter vecti, Veronam rectâ tendentes dicimus, ex his Mosis Meridinaei verbis, si modò illius sunt, quæ ipsi tribuit Vergerius, colligi non posse firmiter, capitum sectiones titulosq; textui quoq; non fuisse insertos, cum antiqua scriptura, quâ tû in editione Viennensi, tum Boderianâ in Op. Regio tituli hi exhibentur, illorum vetustatem non obscure arguere videatur. Nec quicquam inde, nostrâ quidem sententiâ, Pontificiorum ritibus, contra vel præter Scripturam S. quod alibi à nostratibus Theologis ostenditur, & ab hæc Cathedrâ alienum, excogitatis accedit roboris vel præsidii. Concedamus enim, Ecclesiam Syram aliquot post adscensionem Domini seculis, plus enim tituli hi, N. T. Syro inserti non probant, determinasse certa ac statuta ad jejunia tempora, festos quosdam dies memoriæ Christi & sanctorum destinasse, quosdam etiam templorum dedicationi consecrassè &c. an igitur inde licet concludere, Ergò ab Apostolis Apostolicisve viris ritus hi, & quidem sub absolutâ quâdam necessitate, quique sine salutis jacturâ ignorari, vel intermitti nequeant, in Ecclesiam sunt inveci & introducti? Nequaquam! Arbitramur v. titulos istos, post adornatam jam versionem Syriacam à Patribus Alexandrinis, ἐπιτάξεις καὶ εὐαγγελιστοῦ ἔνεκα, ritus quosdam, liberè servandos indicantes, fuisse additos. Quæ sententia nec Syræ versionis antiquitati quicquam derogat, nec Pontificiorum traditiones multùm quoque roborat. Sed hæc omnia, quæcûque pro difficili hæc quæstione solvendâ liberè à nobis allata, libero etiam aliorû judicio ac censuræ meritò lubenterque submittimus. Pergimus ad
Quæ-

QUÆSTIONEM II.

Quis Syram hanc N. T. paraphrasin pri-
mus in Latinam transtulerit
Linguam.

Laudem hanc habeant Jureconsulti, per eos quod Orientalium Linguarum studium in Germaniam nostram, imò universam penè Europam si non introductum, mirè tamen auctum. Manet enim ac manebit, quoad lingg. Orientalium vigor, *Johanni Reuchlino* (qui Græco nomine *Capnio* dictus) *Fhorcensi Suevo* J. U. D. & *Maximiliani* Imperatoris ac *Eberhardi* I. Ducis *Württembergensis* Consiliario, totiusq; *Sueviæ* Triumviro, gloria maxima, primus quod *Christianorum*, teste *CLmo Buxtorfio*, post *Hieronimi* tempora fuerit, qui *Ebraicum* studium inter *Christianos* illustrarunt ac propagarunt. *Theseus Ambrosius* ex *Albonesi* Comitibus, J. U. D. *Papiensis*, tantos in *Syriacâ* Linguâ, cujus præcepta ab ipsis *Syris Acurio Josepho* Sacerdote, & *Mose Monacho* Diacono, itemq; *Eliâ Hypodiatono* hauserat, fecerat progressus, ut *Syri* quoq; ejus ingenium & acrem præsentemq; in eo labore animum vehementer admirarentur. Quid v. in alijs Linguis Orientalibus idem præstiterit, luculenter docet *Introductio* Eiusdem in *Linguam Chaldaam, Syriacam, Armeniacam ac decem alias Linguas, caractere differentes*. Quid nostrâ etiamnum ætate Jcti in Linguarum Orientalium salute promovenda præstiterint & præstent, non opus esse arbitror oratione proluxâ. Loquuntur id nimis erudita *Grotius, Salmasius, Heinsius, Mornai, Seldenius, Cuneus* &c., omnium Ictorum gravissimorum ac Philologorum excellentissimorum scripta. Ut taceam incomparabiles viros Ictos, D. D. *HEINRICUM GUNTHERUM PLATNERUM* & *JOHANNEM CAMMANNUM*, aliosq; quos Lingg. Orientalium non solum *Mæcenates* egregios, sed & iisdem insigniter imbutos novimus. nunc verò, ut *Plinius* meus alicubi loquitur, partim *modestia eorum*; partim *gravissima Reipubl. negotia* subtrahunt eosdem famæ. Quorum tamè *Imagines* tum demum sequaces lam-
bent

B

bent

bent hederæ, quorumq; memoria tum demum vivet florebitq; ;
atq; adeò *latius in memoria hominum & sermone versabitur, quan-*
do ab oculis illi hominum recesserint, ut idem nitidissimus scri-
ptor habet. Sed ad *Theseum* revertendum. Hujus pijs pre-
cibus ac obtestatione apud *Johannem Albertum Widmanstadi-*
um, *Jæsum & Ferdinandi* in Austriâ Orientali Cancellarium, ne e-
non propriâ quoq; laudibus digni immortalibus *Widmanstadi*
cupiditate & industriâ summâ primùm in Germania, adeoque
totâ Europâ Syriaca N. T. paraphrasis adspexit lucem, typis qui-
dem admodùm minutis, ast sat elegantibus. Pollicitus quo-
que est laudatus *πολυγλωσσότατος* *Jætus Jacobo Jona*, summæ etiam
in *ἀναλόκις γλωσσολογίας* eruditionis viro, lecto, & prædicti *Ferdinan-*
di Vice-Cancellario, laudatæ hujus paraphræos translationem
in characteres Ebraicos, quam exhibuisset quoque, nisi maxima
tanti viri negotia prohibuissent illud, & mors tandem, ceu di-
rus nimis Tribunus interveniens omnia consilia ac cogitata
intervertisset. Nec Christianus tamen orbis, per duodecim li-
cet annos integros translatione hâc & versione in Linguam La-
tinam caruerit, carere eâdem debuit prorsus. Inveni enim sunt
Viri Linguae Syriacæ peritissimi, qui opus hoc forti animo ac
constanti sunt adgressi, luci q; etiam dedere. Sicuti verò *homi-*
num natura laudis semper avida est ac gloriæ: ita quoque tum Põ-
tificios, tum Calvinianos nonnullos, *sua quòd religionis homo*
primùm Latinam Syriacæ paraphræos versionem adornavit, inter se
videmus decertasse. Omnium quidem prima lucem adspexit
versio Tremellii, quippe quæ A. Æ. Dionys. cl. Io LXIX. typis
Henrici Stephani prodiit, unâ cum transpositione litterarum Sy-
riacarum in characteres Ebræos, anno MD.LXV. ut scribit ipse,
à *Tremellio* adornata. Tribus post hanc annis, nim. N. C.
M. D. LXXI, luci iterum *Latinam* N. T. Syriaci versionem, oc-
casione *Operis Regi* commisit *Guido Fabritius Boderianus* è *Fa-*
lesia Normanus, qui in Præf. a Lectorem meminit, quòd in
studio hoc incredibilibus exantlatis laboribus, adeò ut bis in mor-
bum summo cum vitæ discrimine inciderit, octodecim mensium spatio,
anno nim. MDLXVII. Novi Test. Syr. in sermonē Latinum ver-
sionem absolverit. Manere potuisset sua cuiq;, quam promerue-
rant

rant ambo, laus & industriæ sacræ gloria, nisi *Gilbertus Genebrardus* Theologi s Parisiensis, divinarum Ebraicarumq; litterarum Professor regius, *Tremellio* non solum laudem translationis N. T. S. Latinæ suffurari, sed plagii etiam commissi, quasi versionem *Guidonis Fabritii* surripuisset, proq; sua venditasset, accusare fuisset ausus. Hoc enim meritò dolenter ferentes quidam Calviniani, in primis eruditissimus *Rainoldus*, *Tremellium* adfecto hoc, ut videtur, crimine liberare, *Fabritiumq;* idem illud plagium, *Tremellii* versionem nimis sequendo, & tanquam suam edendo, perpetrasse, probare fuerunt conati. *Boderianis* fratribus *Tremellium* versione suâ præluxisse, scribit quoq; *Fr. Junius* animadv. in *Bellarmino* controv. lib. II Cap. 4. n. 5. quod verum esse, non levis alicui potest esse indicina, quòd *Gretserus*, sat aliàs in Junio refellendo sedulus, nihil ad illud regeffit. Magis equidem crediderim, *Fabritium* potius *Tremellium*, quàm hunc illum fuisse secutum, cum *Fabritii* versio anno MDLXXI. *Tremellij* verò MDLXIX. & sic tribus annis ante illam lucē adspexerit. *Varis* etiam hoc ipsum conjecturis probari posse, scribit *Rainoldus* prælect. de libris Apocryphis CXVI. p. 1464. unicam tn. saltem cit. loco adducit. Dicit in editione illa (sc. N. T. Syriaci versione Latinâ, quæ Operi Regio inserta) reddi ܘܢܘܪܝܢܘܨ (scribendum puto ܘܢܘܪܝܢܘܨ) syria-

cè enim est ܘܢܘܪܝܢܘܨ) set u'orum, ubi ipsi (Pontificii) contendunt, reddendum esse infernum. Usq; adeò, ut *Pererius* dicat, impiè & absurdè in Regiis Bibliis ܘܢܘܪܝܢܘܨ redditum esse Sepulcrum. Locus quem *Rainoldus* indigitat, est I. Petri, III, 19. in aliis enim locis vocem ܘܢܘܪܝܢܘܨ non ita reddidit *Fabritius*,

ut ipse mirer, cur hoc loco ita transtulerit. An verò ex hoc unico loco conjectura sumi possit, *Tremellii* versionem nimis esse sequutum *Fabritium*, in ipso disputationis actu dispiciem^o. Reliquas quod adtinet paraphraseos Syriacæ versiones Latinas, illas vel *Guidonis* esse, vel *Tremellii*, auctores consentiunt ferè omnes: nisi quòd *Antonius Possevinus* è S. J. Adparatûs Sacri

Tom.

Tom. II. p. 452. in voce TESTAMENTI, Syriacæ paraphraseos
 versionem Latinam tum *Aria Montano*, tum *Christophoro Plan-*
tino, typographo Regio adscribere, planè videatur. Dicit e-
 nim, *N. T. Syriacæ editionem Aria Montano Interprete à Christopho-*
ro Plantino Latine redditam prodisse. Quod ipsum si de illâ ver-
 sione, quæ Operi Regio adjuncta intelligit, videat, annon con-
 tradicat illis, quæ Tom. I. Adp. S. p. 695. in voce Guido habet.
 Nescioq; ego, an *Possevinus* adsertione hâc magis in *Ariam*
Montanum itemq; *Plantinum* sit benignus, quàm in *Guidonem*
 injurius. Puto tamen, quæ *Jacobus Tirinus Antverpianus* è S. J.
 in Indice Auctorum, commentarijs biblicis adnexo, de Bibli-
 is Tigurinis dicit, *non esse ea Stephani, quòd nisi typographus ille fu-*
erit, multò meliùs, certè æquè benè ac pari jure de hâc socienni
 sui ex parte sententiâ posse dici. Laude verò omninò digna præ-
 dicti *Tirini* adversus *Tremellium* benignitas, quæ & in *Possevino*
 Adp. S. Tom. II. p. 509. adparet: tribuunt enim *Tremellio*, quòd
 N. T. è Syro in Latinum transtulerit. Quæ ingenua *Tirini* ac
Possevini Jesuitarum, quod genus hominum omnia aliàs magna
 & egregia facta sibi tribuit, confessio, adversus *Genebrardi* ca-
 lumniam probè à Calvinianis debet notari. Licet enim non
 in totum adprobemus Arabum illud in *Fabulis Locmanni*:

آن ما يركي آل رسان يشهارة
 أن تظن إله من قان
 أن تظن إله من قان
 cum sciamus & hanc eorundem elegan-
 tissimam gnomam: *ne respice ad*
eum, qui dixit: sed respice ad id, quod dixit. Nescimus tamen, quò
 testimonium veritati ab hoste quoq; datum maximè gratum
 sit & acceptum. Sed satis!

يعتقدون إلهًا واحدًا
 وهم يقولون بغير لائحة

VO A 641P

ULB Halle

3

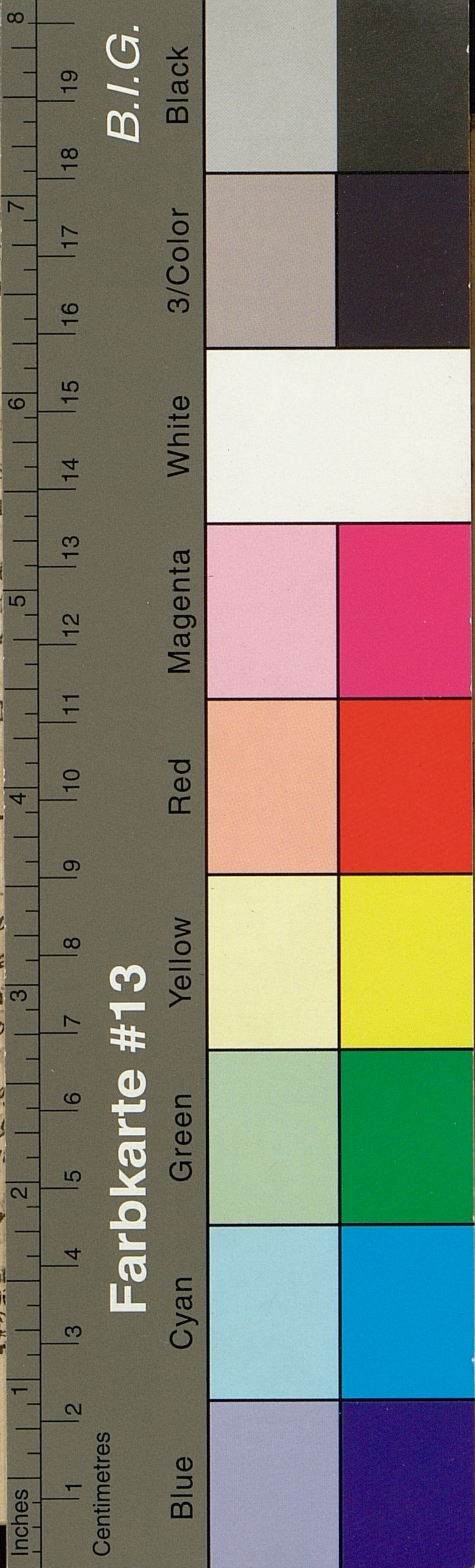
002 920 379

VO 77

Repro ✓

37

Q. D. B. V.

EXERCITATIONES

ad

Novum Testamentum Syriacum,

quas

*indultu Amplissimi Senatus Philosophorum
in incluta*

Salanâ,

*Publicæ συμφιλολογέων προδιαλέξεῖ
submitunt*

M. JOHANNES ERNESTUS GER-
HARDUS Jenensis,

&

MICHAEL Spieß VVeisenburgô Noricus.

ad d. III. Sept.

H. L. Q. C.

JENÆ

Litteris CASPARI Freyschmieds/ & GEORGI Sengenwaldes,
ANNO clō lō CXLV.

